

Izlazni četvrtkom, četvrtkom i subotom.

ПРЕДПЛАТА: по Краљевину СХС
мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
по Италију мјесечно лира 6; по-
једини број 30 центинава. Огласи
по цјенику. Поједини број Д 150.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћана у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне
Радикалне Странке у Шибенику.
Одговорни уредник: Шпиро Такић.
Телефон број 60.
Штампа: Нова Штампариа - Шибеник.

Година I.

ШИБЕНИК, четвртак 14. децембра 1922.

Број 26.

Politički slijepci.

Današnje vrijeme u kom živimo zahtjeva da vodimo o njem više računa, jer su prilike, koje oko nas vladaju nesnosne. Na Balkanu ponovno prijeti ratna opasnost. Skoro sa svih strana, vrebaju na nas naši susjedi, da nam otrgnu koju grudu naše zemlje, za koju se mnogo i premnogo prolilo naše krvi.

U jednoj susjednoj zemlji izvršen je državni prepad i došla je na vladu baš ona stranka, koja je prema nama neprijateljski raspoložena i u čijem programu ima među ostalim i to, da se od naše Kraljevine silom otrgnu neki djelovi. I baš ti krajevi, koje naš susjed rivendicira za sebe, naseljeni su skoro isključivo hrvatskim življem i bili su nekada kolijevka hrvatskih kraljeva i velmoža. Iznose se tajni dokumenti o uroti protiv naše slobode i naše Kraljevine. I sve to ostalo je bez dubljega dejstva kod jednoga velikoga dijela hrvatskoga naroda i njegovih vogja, koje je mržnja učinila nesposobnim da shvate sadašnjost i prozru budućnost.

Od prvoga dana našega zajedničkoga života Srbi su pokazali ne samo želju, već i volju, da se svi državni poslovi vode i urede sporazumno. Ali taj srpski korak, veći dio hrvatskoga naroda — onaj dio kome je ucjepljivana mržnja na sve ono što je srpsko, kroz decenije i vijekove, ne samo pomutila vid, već i razum — nije htio da razume i nije se tome pozivu, na zajedničku suradnju u zajedničkoj državi, htio da odazove. Mržnja je taj dio hrvatskoga naroda tako daleko odvela, da je počeo da radi i da se laća oružja na srpstvo. Sve pogibli, kojima je bio izložen baš hrvatski dio našega naroda, nije otvorio očiju hrvatskim političarima, okupljenim u Hrvatskom Bloku. Oni su i dalje nastavljali svoju opasnu i štetnu radnju koliko po Hrvate toliko i po cijelu našu Kraljevinu. Njihov zao rad pogagjao je čitav narod, i mnogoj današnjoj nevolji i neuređenosti ovog ili onog važnog pitanja mnogo je skrivilo držanje Hrvatskoga Bloka. Sve to ići i dokazivati odvelo bi nas predaleko.

Sada je izgledalo, da je Hrvatski Blok uvidio svoju pogrešku i da hoće da je bar u nekoliko ispravi i da dogje u Beograd, da uzme aktivnog učešća i u Narodnoj Skupštini i uopšte u vogaenju državnih posala. Ali u zadnji čas, zastupnici Hrvatskoga Bloka predomislili su se, promijenili svoju odluku, odgodili svoj put u Beograd.

Uopšte Hrvatski Blok nije nikad ozbiljno pomišljao na dolazak u Beograd, da uzme aktivnog učešća u Skupštini, iako hrvatske mase već uvigaju štetnost dosadašnje politike i traže od svojih poslanika da kidaju sa dosadašnjom taktikom. Glavna točka Hrvatskoga Bloka nije izgragijivanje, već razgragijivanje. I Blok bi došao u Beograd onog časa čim se ukaže mogućnost da se može porušiti sve ono, što je do sad mukom i tru-

dom učinjeno i stvoreno. Da je pobijediti Davidovičeva struja i ukazala se Bloku mogućnost, da će se Vidovdanski Ustav moći razrušiti i ohoriti, da će on moći ostvariti u Beogradu ono, što mu nije uspjelo šiljanjem raznih memoranduma i potajnim miniranjem ove države, Blok bi bio smjesta krenuo u Beograd. Ideja rušenja njega vodi, a ne izgragijivanja. Mržnja, a ne ljubav rukovodi ljude u Bloku. Ali Davidovič i prijatelji rušenja Ustava ostali su pobjegjeni i ovaj put. Ono što je mukom stvoreno teško se obara. Oni, koji su najviše pridonijeli našem narodnom oslobogjenju, bili su saradnici i Ustava, pa ne mogu da dopuste da se njihovo djelo ruši i obara, jer obarati Ustav znači rušiti i ovu državu. Samo oni, koji su učestvovali pri izgradnji velikoga djela, znaju da cijene i poštivaju to djelo, a oni, koji su bili samo nijemi posmatrači, bez kojih se a i protiv kojih se, to djelo stvorilo, ne znaju i ne mogu da procjene njegovu vrijednost.

Radikali i Hrvatski blok.

G. Miša Trifunović, ministar na raspoloženju, dao je dopisniku „Obzora“ nekoliko važnih izvjava u pogledu današnje situacije. Rekao je, da je današnja kriza vlade izazvana zbog nezdravih odnosa među strankama, koje predstavljaju vladu. Demokratska stranka kolebala je u svom dosadašnjem radu i pravcu. O sadašnjem držanju dem. stranke rekao je:

„Nejasnost situacije u demokratskoj stranci i bolesno stanje nije u tom samo, što se demokratska stranka rascijepala na dvoje, jer to ne bi bilo ništa neobično, kad bi te dvije grupe išle sa svojim štovima svaka svojim putem. Ali, i ako su one već razdvojene, a može se reći i nepomirljive, ipak demokrti izjavljuju, da su i jedna i druga zajedno, što opet čini jedan paradoks u političkom životu. Kod radikalne stranke sasvim je protivan slučaj. Radikalna stranka u cijelosti je mišljenja, da treba nastaviti politiku zasnovanu na vidovdanskom ustavu i u tom pogledu kod poslanika u radikalnom klubu nema nikakova kolebanja. Situacija je kod radikala jasna“.

O riješavanju krize rekao je: „Prema ovakvom stanju stvari radikalnoj stranci je vrlo teško saradjevati s demokratskim strankom, koja je u suštini podijeljena te iz taktičnih razloga naziva sebe cjelovitom. Raditi i dalje s ovakvom demokratskom strankom tada bi značilo produživati dosadnji nerad parlamenta i dosadašnji kaos, koji je izazvao nezadovoljstvo kod svega svijeta, pa i u radikalnoj stranci. Kad bi se Pribičević sad razdvojio i sa svojim pristasaama osnovao zasebnu stranku, onda bi se situacija mogla razgledati s drugog gledišta“.

Na koncu je rekao o držanju Hrvatskoga bloka: „Kadgod bi se Hrvati obratili radikalnoj stranci za razgovore, pregovore i sporazumjevanje, oni bi našli radikalnu stranku vazda spremnu. Svi ozbiljni politički ljudi u radikalnoj stranci uvijek su žalili, što hrvatski poslanici barem poslije izglasanja ustava nisu došli u Beograd i u Parlament. Dugo smo vremena u prošlosti živjeli podvojenju, pa bi nam potrebno bilo, da smo sad što više u dodiru jedni s drugima, da oživotvorimo one ideje, za koje se toliko krvi prolilo.“

Vladina kriza.

Pregovori o sastavu vlade još uvijek traju. I ako je demokratski klub zaključio da ude kao kompaktan i jedinstven u vladu, to su ipak izbile poteškoće u sastavu vlade, jer Davidovič ni poslije toga zaključka neće da napusti svoje veze sa Hrvatskim blokom već i nadalje nastavlja s njime pregovore. Naravno da na ovakvo držanje Davidoviča i njegovih drugova u demokratskom klubu, ne mogu radikali gledati ravnodušno. Ovo znači, da se situacija nije ni najmanje poboljšala, jer lijevo krilo demokratskog kluba ne odriče se svoje dosadašnje politike i veza sa opozicionalnim strankama. I dok demokrti zaključuju da udu u novu Pašićevu vladu kao cjelina dotle nastavlja jedan dio dem. kluba svoje pregovore, sa blokom i opozicijom na temelju revizije Ustava i obaranju te iste vlade, u koju hoće da udu. To je unicum u parlamentarizmu i radi ovakvog držanja dem. kluba Pašiću je nemoguće sastaviti vladu, jer ne može da računa na potporu svih demokratskih poslanika. Demokrti moraju da među sobom rascište bolje odnošaje, jer ovakvo stanje u klubu nezdravo je. Pašić je referisao u klubu o svojim pregovorima, ta mu je klub ostavio posve slobodne ruke u daljnjoj akciji. Nije isključena mogućnost, da Pašić povrti opet Kruni povjereni mu mandat. U slučaju da se to dogodi, tad bi se sastavila izborna vlada.

Nemiri u Bugarskoj.

U Bugarskoj zauzimalju nemiri sve to veće dimenzije. Broj ustaša iz dana u dan raste. U više slučajeva i sami vojnici prebjegavali su u redove nezadovoljnika. Sigurnost u zemlji je uzdrmana. Vlada je žurno pozvala Štambojskiog iz Lusanne, da se radi ozbiljne i teške situacijo u zemlji odmah povrti u Soliju.

U nedjelju su nezadovoljnici, koji su bili dobro oružani, izvršili prepad u Sofiji, te su opljačkali sve banke i javne zgrade. Poslije duge borbe vojsci je jedva uspjelo svladati nezadovoljnike, koji su se povukli u okolicu. Bilo je više mrtvih i mnogo ranjenih. Iz Čustendila se također javlja, da je i tamo došlo ponovo do sukoba između vojske i komita.

Crkveni pokret u Bosni.

3. o. m. održana je u Sarajevu konferencija srp. pravosl. eparhijskih saveta, iz Sarajeva Mostara i Tuzle, te zastupnika crkvenih opština i parohijskog sveštenstva u Bosni i Hercegovini. Na ovoj konferenciji uzeto je u razmatranje držanje pravosl. arhijereja, njihovo stanovište koje su zauzeli u ujedinjenoj crkvi prema sveštenstvu i narodu, te njihov rad oko organizacije ujedinjenje crkve. Zapaženo je, da se arhijerejski sabor protivio dosadanjoj tradiciji u srpsko pravosl. crkvi, protivno pogledima pravosl. dela našega naroda i njegovim stečenim pravima privojio svu zakonodavnu vlast ne samo u unutrašnjim, duhovnim, nego i u spoljnim, materijalnim poslovima crkve i vernih. Rešavao je više nedelja, a da o tom nije dolazio ni u kakav doticaj sa predstavnicima nr. crkvenih vlasti, nego misli, da pomoću vlade provede uredbu o crkvenom ustojstvu, i da sudsku vlast nad sveštenstvom uzme sasvim u svoje ruke, da ukine duhovne sudove. Protiv ovakvog shvatanja i rada srp. pravosl. arhijereja digao se ozbiljan i jak pokret kako u narodu, tako i u sveštenstvu i zahvatao sve pravoslavne u Bosni i Hercegovini, otkuda već traži dodira sa predstavnicima iz Vojvodine i karlovačke mitropolije.

Kratke vijesti.

Novе marke. Od 1. januara 1923. godine biće puštena u saobraćaj nova emisija poštanskih i taksenih maraka.

Priloh od taksa. Prema prikupljenim statističkim podacima u mjesecu oktobru bilo je prihoda od taksa 38 i po miliona dinara. Od toga najviše je dala Srbija i Crna Gora — preko 11 i po miliona, zatim Vojvodina — blizu 10 miliona, i naposljetku, Hrvatska i Slavonija, koje su dale preko 8 miliona dinara.

Oduzimanje dozvola za rad devizama i valutama. Na predlog generalnog inspektorata ministarstva finansija, ministar finansija, potpisao je rješenje kojim se oduzima pravo na rad sa devizama i valutama svima onim bankama, koje se i pored opomene i kazne i dalje ogrešuju o pravilnik za trgovinu i promet sa devizama i valutama.

Vjenčanje dvojice katoličkih svećenika. Kako čitamo u „Preporodu“, listu svećenika-reformista, ovih dana vjenčao se u hrvatsko-katoličkoj župi sv. Križa u Zagrebu Aleksandar Salinger, kapelan u Draganićima sa Stefanijom Mikloušić, učiteljicom, te dr. Josip Milijan, bivši bilježnik nadbiskupskog ženišbenog suda sa Ankom Turić, učiteljicom.

Naši dopisi.

Bukovica, 10. prosinca.

(Radić među dalmatinskim Srbima.) U jednom od posljednjih brojeva „Hrvata“ opisuju se dolazak jednog Radićevog emisionera u Dalmaciju i veličaju se uspjesi njegove misije. Po tom prikazu narod je pao na koljena pred tim novim apostolom i ljubio mu ruke i skute.

Možda u tom prikazu ima i nešto istine. Ali je neistinit onaj dio, u kome nas „Hrvat“ uvjerava, da su u poklonike Radićeve i ljubitelje ruku i skute njegovog apostola stupili i pravoslavni Srbi u Dalmaciji.

Ovo naše tvrgjenje može izdržati jednu probu, za koju nam je nužno učešće Radićeva. Nek izvoli doći sam Radić među dalmatinske Srbe. Tu će, ako ne oćima, kojih nema, a ono na svome skutu osvjedočiti se, da ovaj dalmatinski kraj nije pristupio njegovoj „mirotvornoj“ i „neutralnoj“ republici.

Poslije njegovog odlaska, koji ne bi bio spor kao njegov polazak u Beograd, ostalo bi pričanje u narodu, da se je Radić proveo među dalmatinskim Srbima kao Janko na Kosovu.

Економско - финансијски преглед.

Паробродарска друштва и државна субвенција.

Мјешовити Изборни Суд у Женеви ријешити је у нашу корист спор између наше државе и њемачке државе поводом ликвидације извршених на територији раније Краљевине Србије и на територији присаједињених области бивше Аустро-Угарске монархије. Наиме одбио је у погледу наше државе становниште њемачке државе на основи чл. 297 сл. и бр. 2, ал. 2 Версаљског Уговора, по коме „у случајевима кад су ликвидације извршене било у новим државама, које су овај уговор потписале као силе савезничке и удружене, било у државама које не учествују у накнадама штете, које их њемачка мора плаћати“ имале би се односне своте положити сопственицима, а ако су продаје слиједиле изузетно од својих општих закона и неправедно наудиле цени, изборни суд имао би могућност, да власнику даде правину накнаду, коју ће морати платити речена држава. Еле Мјешовити Изборни Суд одбио је ово њемачко становиште из версаљског уговора расуђујући, да наша држава СХС нити је једна од оних држава, које не учествују у накнадама штете, које ће њемачка плаћати, нити је нова држава, већ ранија Краљевина Србија, са којом су се ујединиле извешне територије бивше Аустро-Угарске монархије, под новим именом „Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца“.

Ово међународно расуђење изашено је опширније у нашој ревији „Нови Живот“ од 18. 11. 1922. и то из пера Дра. Душана Суботића, који је пред овим међународним судом заступао нашу државу, али, особито амо у нашим сјeverозападним крајевима, раде да од овог уврсте све новине, које раде на учвршћивању наше државе, да напоком неки наши мудраци изабрију из главе утопије са Вилсоном и са југославенским Одбором.

Нарочито треба да ово разумију наши бродовласници и наша паробродарска друштва, да је Србија она, која им је пароброд спасила, бива њихово присаједињење ранијој Краљевини Србији под новим именом Краљевине СХС.

Зато правом наша држава без икакве награде ужива на линијским обалним паробродима превоз поште, који представља велики терет особито са поштанским пакетима.

Право би било и ради се на томе, да би за службе држави, држава субвенционирала паробродарска друштва. Али прије него наша држава одступи од својих права треба да управе паробродарских друштава одступе од својих управитеља бираних под Аустро-Угарском. Дакако у паробродарска друштва аустројска није могао да буде биран на одлучно мјесто, као пресједника или члана есекутивног одбора или агента или команданта, ко није са својим сцикулум вилас пружао пуно јамство лојалног аустројског поданика, што је предпостављало жалац против Србије. Једнако бијаше код угарских паробродарских друштава Људи паробродарских друштава изнад свију се истицаху у вијању највећих Аустро-Угарских застава, не само на броду и уреду него и на свом дому.

Хоће ли господа акционери, да оне погодности, еле поглавито државне субвенције, како су уживали од Аустрије, односно од Угарске, уживати буду од наше државе СХС, они морају прије сасвим адоптирати свој поступак прама наступљеној битној промјени. Они морају:

1. Уступити колико могуће више и једнотиније акција нашим људима у Србији, у Босни, у Војводини, у Српјему, у Славоији, Црној Гори, Хрватској, Словенији итд., да наше паробродарско друштво буде власништво свију крајева наше државе, као што бијаше Лојд под Аустројом, те да могућу мирне душе све посланици у нашој Народној Скупштини гласовати колико могуће јачу државну субвенцију.

2. У ову сврху да руководе са овим новцем државе СХС по интенцијама наше државе ред је, да се смијене са нашим људима особе, које ведре и облаче у паробродарским друштвима по аустројском односно угарском одгоју и менталитету, и то не само у управи, већ и по агенцијама и на паробродима

3. Је ли потребито да који остане, ред је претрести и одлучити да ли је компатибилно, а та одлука има слиједити од стране једног одбора именованог од владе наше државе. Други ћемо пут опширније и детаљније Ђуро Црпи.

180 miliona dolara suficita. Predsednik Harding je izneo pred senat bužetski predlog za 1924 godinu prema коме ostaje 180 milij. dolara suficita. Najveći izdatak, 256 miliona dolara ide na mornaricu, 256 miliona na vojsku, 127 miliona na vazdušnu flotu.

Koliko ima veropisnosti u Americi. U Americi je potpuna sloboda veropisnosti i država se ne meša u verske poslove svojih građana, ako su oni inače ispravni. Prema najnovijoj statistici nabrojali su oko dve stotine raznih veropisnosti.

Градске вијести.

Кралјева крсна слава. Јучер је наш краљевски Дом славио своју крсну славу.

Лиће вијести. Dr. Korošec i Stanko Banić, narodni poslanici Jugoslavenskog kluaa, došli su jučer u Šibenik.

Promocija. Naš sugrajanin Milan sin g. Mate Ijadice, položio je jučer na universitetu Bocconi u Milanu posljednji ispit i bio je promovisan na čast doktora trgovačkih znanosti.

Koncerat. Sutra priređuju u kinu „Tesla“ birani koncerat operna pjevačica Gđa Manola i članovi splitskog narod. pozorišta gđa Trbuhović i g. Trbuhović. Početak u 8 sati.

Narodni praznici. Službeni Vojni List donosi sledeće objašnjenje: „Da se kao opšti narodni praznici smatraju: 1. Rodendan Nj. V. Kralja 17. decembra; 2. Rodendan Nj. V. Kraljice Marije 9. Januara; 3. Vidovdan 28. Jun; 4. Dan narodnih ujedinjenja 1. Decembra.

Uvoz u šibensku luku kroz novembar 1922. god. Pšeničnog brašna kg. 6.38.752, pamučne i vunene tkanine kg. 2.576, Kukuruz kg. 120.600, Ugljena (Koks) kg. 1.400.990, Gvozdena izrade kg. 1.822, Kave kg. 5.450, Amovnjake kg. 450, Stupe (kudelja) kg. 257, Stakla kg. 2.632, Crnoga lima kg. 193.734, Kotača za automobile kg. 1.585, Petroulja kg. 22.180, Nafta kg. 3.850, Antracita kg. 250.000, Slanih govedjih koža kg. 9.400, Gvozdenog konopca kg. 206, Parafine kg. 823, Svinjske masti kg. 6.764, Ribarski mreža kg. 415, Aringa kg. 300, Pamučnog prediva (konca) kg. 178, Mašinskih delova 1874 Sena kg. 7.740, Kukuruz kg. 10.153, Pirinča kg. 27.000, Kolomasti kg. 854, Šećera kg. 7.600, Mašinskog ulja kg. 16.288, Elektroda (domaći proizvod) kg. 41.330, Čelitka kg. 430, Izrade od žice kg. 298, Acida miriatika kg. 335, Blaka kg. 3.708, Benzoleuma kg. 2.241, Izrade od lime kg. 850, Pšenice kg. 74.252, Fitiilja (miće) kg. 677, Izrade od gise kg. 649, Pečima kg. 59.608, Bakalara kg. 18.714, Maslinova ulja kg. 700, Ovčije vune kg. 2.161, Bezičnih aparata kg. 1.439, Šupljeg stakla (prazne flaše) kg. 600, Papira kg. 194. Izvoz: Dsaka kg. 3.380.890, Bauxita kg. 1.300.000, Ugljena kg. 3.883.000, Slane ribe kg. 20.980, Bajama kg. 18.957, Volova 46 glava, Ovnova 100 glava, Celuloze kg. 100.000, Cementa kg. 600, Buhača kg. 48.177, Pelima kg. 14.260, Karbida kg. 546.470.

Vladina akcija za pomoć. U svrhu da se čim prije dade zarade nezaposlenim i oskudnima u Dalmaciji, na nadležnome mjestu je odlučeno da se odmah pristupi javnim radnjama u pokrajini.

U tom cilju Gradjevinska Direkcija otpočinje popravcima puteva koji su oštećeni usljed elementarnih nezgoda, i već je doznačeno: za politički kotar Benkovac dvjestacetdeset i jednu hiljadu dinara, za pol. kotar Knin sedamdeset i jednu hiljadu i pet sto dinara, za pol. kot. Šibenik dvjestacetdeset i jednu hiljadu triza dvadeset pet din., za pol. kot. Spjiti dvjesta šezdeset devet hiljada sto dvadeset devet dinara, za pol. kot. Makarska sto trideset četiri hiljade četristripedesetosaš din., za pol. kot. Dubrovnik stotripedesetosaš hiljada i stotinu din. a za pol. kotar Kotor tristjadanaest hiljada sedamstodvadeset pet dinara.

U gore navedenoj svoti još ne dolaze u obzir izvanredni krediti za javne radnje.

Už to u Vrani na Sokolušima osniva se veliki državni lozni i voćni rasadnik, za koji već sada stoji na raspoloženju stoosamdeset hiljada din., a tečajem radnje još će se raspolagati sa drugih stotideset od dvjesta hiljada din. Skoro cijeli taj iznos potrošiće se na radnje u zemlji, te će se tako pružiti prigoda zarade potrebnima u benkovackom kotaru i učiniće se nešto od opće koristi za cijelu pokrajinu.

Brzovjavne i telefonske vijesti

(Posebni izjaveštaji „Dalmatinskog Radikala“).

Na samoj toj radnji će za tri mjeseca biti zaposlena tri do četiri stotine ljudi.

Pokrajinska je Uprava već naredila da se obavijesti radnike i da se radnja odmah zapčne.

Проневерене у сплитској царинници.

Kako „Preporod“ saznaje: Ministarstvo finansija tražilo je od Главне Контrole да odmah uputi jednu komisiju за pregled blagajne splitske цариннице, pošto je komisija одредена od samog ministarstva konstatovala je deficit oko 300.000 dinara.

Nešto što bi moglo izostati. У задње doba kod nas се provada otdredba iz zakona за stanove, по којој се одузимају станови онама, који су doselili у Шибеник послје 1. VII. 1914. Већ у почетку овог рада било је доста мукe. — Поред тога ауктелност предмета, сад кад ће до неколико дана и сами закон да izgubi svoju моћ, потпуно је zastarela. — Онда, кад је propušteno provedenje овог postupka кад се lakše moglo provesti, naime pri оснивању stanbenog уреда, ми mislimo, да nije trebalo niti у задњем času pokretati питање, koje nije lako provesti у једном gradu, у коме nema niti једне novogradnje. Jer moramo isključiti, да би postojala mogućnost, да се погодене porodice izbacuju на ulicu, а dok се то не učini, нема praktičnog смисла у sipanju odluka, kojima се станови одузимају једнима и dodijeljuју другима, кад ovi други nemogu doći до stana dok су у njemu oni први, као što је то у dovoljnoj mjeri donio примјер у Vojvodini i Banatu.

Ми iskreno žalimo sudbinu државних службеника, који у овом gradu nemaju stana. Али istom iskrenošću moramo nadodati, да је тih службеника и превисе natrpano у Шибенику. Njihov broj, по našem mišljenju, barem kod nekih zvanja, mogao би се smanjiti, bez да nastane zastoj у radu. Овај postupak bila би једна bolja mjera од one, којом се računа на одузимање stanove.

Danas у Шибенику imamo dvostruko stanovništvo од predratnog doba. Шибеник је dakle prenatrpan. Za čudo је, да у nekim предјелима, usljed zbijenosti, nije još izbila koja теška bolest. Svaki novi pokušaj useljavanja grijeh је protiv здравог razuma.

Prema svemu ovome poduzeta акција за одузимање stanova nebi imala bolju svrhu nego да izvjesni mogu reći, да су nešto poduzeli kako би stanbene krize ublažili, bez обзира је ли то nešto dobro или зло.

Zato ми би препоручили да се izjasne voditelji Poglavarstva, општине и Stanbenog уреда, да ли је danas provediva и moguća акција о којој се radi, па ако nije, како ми vjerujemo, да се odbaci и prestane са nečim, što треба да izostane.

Prilozі „Prosveti“. Prigodom smrti Antonia Bontempo darovaše: Stevo Adum 15 dinara и Stevo Mandić 10 din.; prigodom smrti Gjure Omčikusa, Stevo Mandić 10 din.; prigodom smrti Mante Čolović, Stevo Mandić 10 din.; prigodom smrti Mile Čolović, Stevo Mandić 10 din., pop Kosta Krstanović 10 din. Prigodom vjenčanja Vjere Sinobad, Jovana Mirković и Drage Ilijadica, umjesto čestitanja pop Kosta Krstanović 30 din.

У фонд „Profesorakoga društva“, да počaste uspomenu pok. Filomene Burić rodene Dominis, doprinijese по 10 din. slijedeći: direktor Marko Ježina, prof. Don Rudolf Pian, prof. Ljubo Nardini, prof. Miloš Ganzica и prof. don Josip Sonje.

Amerikanska učtivost. На океанској ladi „Cunard Line“ društvo, koja је pošla из Hiver-tusa за Njujork, obesio је један putnik на deku lade plakat ове sadržine: Onoga gentlmana koji је био tako ljubazan да prisvoји moj aparat за brljanje, upozoravam najučtivije, да pane prilikom upotrebe istoga, jer san mu poželao да prečeže grkljan са njim čim ga први put upotrebi“.

Poteškoće за sastav vlade.

Demokratska neiskrenost. — Pašić će povratiti mandat. — Izborna vlada.

БЕОГРАД, 14. Јучер је demokratski klub održao sjednicu, на којој су Radović и Pribičević referisali о toku svojih pregovora. Naravno да ni ova sjednica nije mogla proći bez napadaја на radikale и na ličnost g. Pašića. У klubu је većina poslanika raspoložena да се kida са radikalima, а pošto nemaju izgleda ni snage, да сами sastave vladu, oni uporno ponavljaju staru tvrdnju, да је klub kompaktan, како би na taj način dobili većinu portfelja u novoj vladi.

БЕОГРАД, 14. У toku јучераšnjeg дана Pašić је nastavio pregovore за sastav vlade. У političkim се krugovima vjeruje, да ta njegova акција neće donijeti никакva rezultata usljed nesređenog stanja kod demokrata. Оčekuje се, да će danas Pašić definitivno povratiti Kralju mandat. Vjeruje се, да će Nj. V. Kralj ponovno povjeriti mandat g. Pašiću, samo ovaj put за sastav izbore vlade.

Krana Slava Kraljevskog Doma.

БЕОГРАД, 14. Јучер је Nj. V. Kralj на dan krsne slave, pozvao на sjећење kolača у Dvor више narodnih poslanika и ministara. У dvorskoј kapeli одслушана је служба Božja. Osim ministara и narodnih poslanika те njihovih gospoda bilo је prisutno и некоliко univerzitetskih profesora са tri daka, koji су dobili kraljevu nagradu.

Kraljev dar.

БЕОГРАД, 16. Prigodom јучераšnje krsne slave Kraljevskoga Doma, Nj. V. Kralj Aleksandar darovao је за siromašno stanovništvo у oskudnim krajevima 30 vagona žita у vrijednosti од 900 hiljada dinara.

Afera zagrebačkog biskupa.

ZAGREB, 14. Zagrebačka štampa bavi се aferom biskupa Langa, koji је јучер govorio у crkvi razdražljivim načinom protiv vjerske nesnosljivosti. Нарочито је napadao на reformno katoličko sveštenstvo, katoličku narodnu crkvu и vladinu politiku на vjersком polju. Neke novine privlađuju vladu, да povede istragu protiv biskupa Langa.

Atentat на američkog konsula.

MALTA, 14. Nepoznatі atentator pucao је јучер из revolverа у američkog konsula те ga ranio. Atentatoru је uspjelo pobjeći.

Proces protiv grčkog princa.

ATENA, 14. Komisija за ispitivanje ratnih krivaca vodi sada izvide у procesu protiv princa Nikole.

Одлазак румунске краљице.

БЕОГРАД, 14. Данас прије подне отишла је румунска краљица Марија из Београда за Букурешт.

Конференција у Лозани.

ЛОЗАНА, 14. На јучерашњој сједници политичке комисије расправљало се о питању маџина, те је дошло до спораума. На сједници је donilo до оштрих ријечи између Lorda Курзона и Измет паше, које чине утисак да је споразум још далеко. Lord Курзон је изјавио, да је сваки рад за споразум узалудан, док Измет паша не промијени своје ставовиште према савесницима.

Положај у Варшави.

ВАРШАВА, 14. Након прекјучерашње борбе, наступило је релативан мир, и то у првом реду usljed мјера vlade и радништва. Ми-

листар унутрашњих дјела и полицијски префект одступили су. Војска патролира градом, рагоони и најмање скупине људи на улицама. Улице се налазе у тами, трамваји не иду, а каване су затворене, такођер ни новине nisu изашле. Национална група и странка опомињу становништво, нека не изазива немире.

Русија и разоружање.

ЛОЗАНА, 14. Руска је делегација примила из Москве вијест, према којој су предложили делегати Пољске, Финске, Естонске и Литавске на конференцији за разоружање, да се склопи уговор, којим ће се споменуте државе одрећи сваког нападаја и да се у року од три мјесеца састави стручна комисија за испитивање питања за разоружање. Литвинов је изјавио, да је конференција usljed маневрирања међу народима узармана.

Устанак у Африци.

КАИРО, 14. У Судану је бунуко устанак. Урођеници су поубијали више војника и трговаца и навели навалу на главну полицијску станицу. Наваља је одбијена. Против устаха послата је јака експедиција.

Burze.

ZAGREB, 14. Valute: dolar 73, 74; franc. franak 518, 523; tal. lira 365, 370.

ZÜRICH, 14. Devize: Zagreb 168; New-York 528 25; London 24 50; Pañiz 37 30; Milan 26 28; Prag 16 65.

Вјести.

Муш са 40 жена. У Dautonu у Americi neki Viliјam Jonesa optužen је, да је izveo превару са 40 жена и с njима се венчавао. Obišao је sedamnaest različitiх amerikanskih država (а koliko тек sela и gradova!) dok је pronašao и zaveo толіке lakomislene ženske. I sve су на životu. Pa sad се pitaju да ли се one smatraju као žene, или kao udovice или ako nisu već пре bile udate као devojke. Izdala га poslednja žena Jelena Brok. По amerikansком zakonu višezženstvo се kazni са 7 godina robije. Ako би за svaku ženu по 7 godina mogao oduvati у zatoru, morali би му ishoditi produženje života.

Интересантне iskopnine. Čуveni иstraživači, Lord Kamarnon и Hovard Karter, pronašli су najznamenitije starine овога века. У blizini nekadašnje Tebe, gde već 16 godina sistematski kopaju, pronašao је Karter ispod groba Ramzeša VI. nov vladarski grob, koji је stariји од 3000 godina. Veličanstven је bio prizor, veli „Tajms“, koji се pojavio пред иstraživačима, kada су otvarali grob. Silni sanduci, svi од slonove kosti и diјamantima iskičeni. Divan presto, koji је bio zlatom, dragim kamenjem и kraljevskim slikama ukrašen. Iza prvoga су odmah iskopani još jedan grob, у коме је također zlatan sanduk са skupocenim ukrasima. Izgleda да се radi о XVIII. dinastiji Pitantorana, koji је vladao у Tebi 1358.—1350. пре Hristova rođenja.

Zlatarska Radiona Vjekoslav Grünbaum

Gospodski trg 13 - Šibenik

prima sve radnje zlatarske struke, izrađuje svaku vrst vjenčaniх prstena (tonda), popravља srebrene torbice, čisti и popravља srebrene service brzo и solidno.

Модерно уређена

„Нова Штампариа“

у Шибенику

preporučа се п. н. опшњинству.

Чок и Манојловић

фабрика црквених воштаних свећа
Шибеник (Далмација).

Израђује црквене воштане свеће сваке величине - Специјална израда свећа са натписима:

„Ко Крсно Име слави оном и помаже!“ и „Мир Божји, Христос се роди!“

BANCA DALMATA DI SCONTO D. D.
PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. - Eskomptira mjenice. - Obavlja sve burzovne naloge te isplate na sva tuzemna mjesta. - Izdaje čekove i kreditna pisma. - Financira trgovačka, obrtna i industrijalna poduzeća. - Obavlja sve štedioničke i bankovne poslove najkulantnije.

Brzojavni naslov: DALMASCONTO.

21

Алекса Баљковић - Скрадин - ПОДРУЖНИЦА ЂЕВРСКЕ
ВЕЛИКОПРОДАЈА СОЛИ

Трговина сваковрсном робом у јестиву, грађевиним предметима, кожама, рукотворинама, житији, гвозђарији, стаклу, порцулану, ситнарији - Папирици - Све на мало и велико.

Позор путници! Гостиона у Ђеврскама са врућим и хладним јелом као и свака згода са великим обором - Шталама за коње, карове, кочије, ауте. - Кревети за путнике - У свако доба отворено са браом послугом уз најнижу цијену. — Препоручујем се п. н. путницима и пријатељима за што бољи посјет.

17

НОВА ШТАМПАРИЈА - Шибеник

Штампарија је снабђена свим модерним ћирилским и латинским писменима, те врским стројевима на електрични погон. — Прима на израду све званичне, трговачке и парохијалне тисканице, те остале радње спадајуће у графичку струку. - Складиште свих тисканица за српске православне цркве и парохијска звања.

РАДЊЕ СЕ ИЗВРШУЈУ БРЗО И ТОЧНО.

„L' UNION“ franc. osjguravajuće društvo u Parizu

Život glavnica Franaka 272,221.898.—
Požar glavnica „ 20,000.788.—

Zastupstvo za šibenički okrug: 18
VINKO DELALLE - ŠIBENIK.

М. СКОЧИЋ - Шибеник

ПРВА СТАРИНСКА ФАБРИКА
НАРОДНОГ ШАМПАЊЦА
(CHAMPAGNE NATIONAL).

ЂУРО ВОЈВОДИЋ - Книн
ТРГОВИНА ЗЕМАЉСКИХ ПРОИЗВОДА
НА ВЕЛИКО И МАЛО

Бројави: ВОЈВОДИЋ - Книн.

8 Телефон број 3.

ДРОГЕРИЈА М. ПЕЦЕЉ И ДРУГ
— ШИБЕНИК —

Складиште дрога, кемикалија медицинских и техничких, тоалетних и хигијенских артикла, боја уљених и у праху, анлине и све потребитне за мастиње, кистова и четкарске робе.

Главно складиште минералних вода. 11

КРОЈАЧКИ САЛОН

Младен Црвак - Шибеник

9

СРПСКА БАНКА Д. Д. У ЗАГРЕБУ

Основана године 1895.

ФИЛИЈАЛА У ШИБЕНИКУ (ОБАЛА).

Бројави: СРБАНКА.

Деоничка главница К 162,000.000. Резерве преко К 55,000.000. Улошци преко К 500,000.000.

ФИЛИЈАЛЕ: ДУБРОВНИК, КНИН, НОВИ САД, (Централни Кредитни Завод, као филијала Српске Банке), СОМБОР, СПЛИТ, СУБОТИЦА, МИТРОВИЦА.

АГЕНТУРА дубровачке филијале у ГРУЖУ.

АФИЛИЈАЦИЈЕ: БЕОГРАД Подунавско трговачко и акцијонерско друштво, БОС. ШАМАЦ: СРПСКА БАНКА.

РОБНИ ОДИО: свих врста брашна, колонијала, француских боја прве врсте 'итд. Складиште у властитој кући. Цјеници па закџев бадава.

Најповољније укамаџује улоге на уложне књижице и на текући рачун, те обавља све банконе и берзанске послове најкулантније. — Са свима је већим мјестима Европе у директној пословној вези, а тако исто и са Сјеверном и Јужном Америком.

12